

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

115. An mendacium de peccato veniali, quod est totalis materia
confessionis, sit peccatum mortale? Et quid si tantum sit materia partialis?
Ex p. 3. tr. 4. res. 95. alias 96.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

tollit peccatum majus, scilicet peccatum ex certa scientia, quod non solum opponitur gratiæ, sed etiam substantiæ hujus Sacramenti. His ita prælibatis, respondeo ad propositam dubitationem negativam ex defectu integritatis contra Vasq. & Suarez ubi supra, potest dari Sacramentum informe, sed validum, sic Nugnus, & Ledesma loc. cit. Et casus erit, quando pœnitens habet sufficientem dolorem, & confitetur omnia peccata, quæ occurrunt memoriæ, ad quod fecit aliqualem diligentiam, sed non ita, ut tota quanta necessaria erat, sed pœnitens ex illa ignorantia mortaliter culpabili, judicavit talem diligentiam sufficientem esse. Licet igitur hæc confessio sit sacrilega, quia scilicet in illa peccat pœnitens mortaliter, tamen valida est, quantum ad substantiam, ita ut non sit iteranda, & non teneatur pœnitens eadem peccata iterum confiteri.

4. Ex hac doctrina recepta, ut dixi, communiter à Thomistis, possunt Confessarij non raro excusare pœnitentes ab onere reiterandi confessiones. Regula verò ad cognoscendum, quando præparatio fuerit sufficiens ad validitatem confessionis iterandæ, vel non iterandæ, hæc est. Si post confessionem plura peccata occurrant memoriæ, quam in confessione explicata sint, non fuit diligentia sufficiens. Si autem occurrant aliqua peccata multo pauciora, quam confessæ, credendum est, quod fuit diligentia sufficiens, & à fortiori fuit sufficiens, ut confessio esset validæ, in similibus casibus non est homo obligatus ad iterandam confessionem; sed debet se accuriare de illis peccatis non confessis, & de negligentia saltem ad cautelam. Hæc Nugnus ubi supra, quæ Confessariis ad tollendos scrupulos multum plausibilia futura esse confido; & est sententia communis Patrum Dominicanorum.

RESOL. CXIII.

An deriu confessio valida, sed informis non solum respectu examinis, sed etiam respectu doloris? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 65.

§. 1. Negativam sententiam docet novissimè doctus Turrian. de Sacram. pœn. disp. 28. dub. 1. Layman in Theol. mor. lib. 5. tr. 6. c. 9. n. 2. & alij, quos adduxi in ref. 37. tr. miscellan.

2. Si affirmativam sententiam (ut ibi à notavi) docet communiter schola D. Thomæ, & præter decem Doctores ibi citatos, tenet etiam hanc opinionem ex Theologis Societatis Jesu Pater Henricus in sum. lib. 5. c. 11. n. 1. ubi sic asserit. Integra per se & ex intentione dicitur illa confessio, (& conjuncta verum Sacramentum informe (nempe quod ob aliquod impedimentum frustratur fructu gratiæ) ut si ex ignorantia accessit bona fides. Quidam tamen falso negant dari Sacramentum Pœnitentiæ informe. Est ergo verum Sacramentum, primò quando pœnitens integrè confitetur cum aliquo formali dolore, & proposito excludente voluntatem peccandi, & tamen non habet dispositionem primæ gratiæ à Christo institutam. Nec impeditur veritas Sacramenti, si insufficientis sit dolor, ex mortali negligentia, aut ignorantia quadam culpabili; nam concurrunt omnia ad veritatem Sacramenti requisita. Secundo, si quis ex negligentia, & ignorantia culpabili oblitus est quorundam mortalium, ut si multis peccatis, & variis negotiis irretitus, conscientie suæ latebras accuratè non perquisivit, & mentem in animo habuit facere integram confessionem.

nem. Hæc omnia Henriquez. Unde minimè dubitandum est hanc sententiam probabilissimam esse in praxi, & ideo possunt Confessarij excusare pœnitentes à reiteratione confessionis, quando fuerit informis ex defectu doloris, vel examinis. O quam suave, & leve est jugum Domini!

RESOL. CXIV.

An confessio facta ex fine veniali sit valida? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 212.

§. 1. Hic casus potest in praxi sæpius accidere, & affirmativam sententiam docet Sylvest. ver. Confessio 1. q. 7. asserens, Sacramentum pœnitentiæ quando suscipitur principaliter ex quocumque alio fine, quam remissionis peccatorum, esse invalidum; quia hæc sola est principalis effectus Sacramenti; ergo ea sola est principaliter intendenda.

2. Sed si hæc opinio esset vera, plures confessiones essent iterandæ; & ideo contrariam sententiam tenendam esse puto cum Soto in 4. dist. 18. q. 3. arr. 3. Vasq. in 3. p. tom. 4. q. 9. 2. art. 3. dub. 2. & aliis. Dico igitur Sacramentum Pœnitentiæ non fieri invalidum quocumque fine suscipiatur, dum in eo non peccatur mortaliter, quamvis ex eo principaliter, & tanquam ex motivo suscipiatur, dum etiam suscipiatur ex fine remissionis peccatorum, quamvis minus principaliter, & tantum impulsivè. Ratio est, quia ex eo, quod hoc modo suscipitur, non deficit intentio suscipiendi Sacramentum. Ergo non ex eo fit invalidum, quia valor Sacramenti tantum pendet ex dicta intentione, & ex partibus essentialibus illius. Sed hæc omnia ad sunt in casu nostro. Ergo, &c.

RESOL. CXV.

An mendacium de peccato veniali, quod est totalis materia confessionis, sit peccatum mortale? Et quid, si tantum sit materia partialis? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 95. aliàs 76.

§. 1. Affirmativè respondent communiter DD. Navarrus in cap. fratres de pœnit. disp. 5. sup. doctrina, contenta in hac Resol. n. 18. Layman in Theol. mor. lib. 4. tr. 6. cap. 8. n. 15. Coninch de Sacram. disp. 6. dub. 3. n. 8. Fagundes præcept. 2. lib. 3. cap. 2. n. 10. Angelus verb. confessio, n. 57. Armilla eodem verb. §. 6. Filiucius tom. 1. tr. 7. c. 4. n. 112. Megala in 1. p. lib. 5. c. 8. n. 7. Villalobos in sum. tom. 1. tr. 9. dub. 41. n. 4. Sotus in 4. dist. 18. q. 2. arr. 4. Suarez tom. 4. disp. 22. sect. 10. n. 6. & alij communiter. Et ratio est, ait Suarez; quia pœnitens in tali casu mentiendo efficit Sacramentum nullum, quia nulla materia apponitur formæ.

2. Sed Philippus Faber publicus Theologiæ Professor in Academia Patavina novissimè in tr. de pœnit. in 4. sent. disp. 17. quest. unica, disp. 14. cap. 3. n. 51. docet mendacium veniale, etiam quando est tota materia confessionis, esse tantum peccatum veniale. Ad rationem verò, quod forma redditur falsa, & nullum Sacramentum, respondet idem evenire cum materia est partialis; nam etiam quis partialiter mentiens, facit ut ex illa parte forma sit falsa, & sit sacrilegium: sicut qui proferret formam consecrationis simul super panem triticeum, & hordeaceum, non minus peccaret, quam si supra hordeaceum tantum. Nec valet responsio Suarez, quod non est par ratio de Eucharistia, & de forma confessionis.

feffionis, quia illa est universalis, & respicit totam materiam, hæc non ita, sicut qui baptizaret aqua, in qua mixta esset gutta aquæ rosæ, non propter hoc non baptizaret. Hæc, inquam, responso non valet. Differentia enim illa inter formam Eucharistiæ, & istam confessionis est voluntaria, quia utraque cum sit forma Sacramenti, & habeat suam materiam, illam totam respicit, absolutio enim respicit omnia & singula peccata. Unde si in parte fraudetur, in parte læditur, & fit sacrilegium. Exemplum autem illud de Baptismo non est ad propositum. Ratio enim propter quam aliquis aqua admixta guttæ aquæ rosæ baptizaret, non est, quia illa gutta sit partialis materia Baptismi, ut est veniale, sed quia ista gutta non mutat essentiam, & substantiam aquæ naturalis, sed in illam convertitur, idè non lædit materiam illam, ne possit esse materia Sacramenti, idè non est simile hic, & ibi. Hæc omnia Faber ubi supra, qui putat omne mendacium veniale, sive sit partialis, sive sit totalis materia Sacramenti, esse semper peccatum veniale, est enim semper res levis, & parum lædit iudicium Confessarii, idè nunquam censendum peccatum mortale. Ita ille. An verò probabiliter, iudicio aliorum me remitto, mihi enim non placet.

RESOL. CXVI.

An in mendacio factò in confessione, vel iudicio de-
tur paritas materia? Ex part. 5. tractat. 5.
Ref. 27.

Sup. doctri-
na contenta
in hac Ref.
lege Ref.
præteritam,
& in tom. 7.
tr. 1. ex Ref.
302. §. No-
tandum est
& seqq.

§. 1. **N**egativam sententiam docet Caietanus in 2. 2. quæst. 69. art. 1. asserens omne mendacium in iudicio, quamvis sit materia levissima, & quòd extra iudicium esset veniale; in iudicio factum sive sacramentali, & interiori, sive exteriori, & forensi, esse mortale. Unde si in confessione sacramentali rogetur penitens aut dixerit, aut fecerit tale quid, quòd est peccatum veniale, aut reus in iudicio interrogetur à iudice de re, quam confiteri tenetur, etiam si sit de re levi, si id falsò neget, peccat mortaliter. Ratio ejus est, cui tanta obligatio dicenda veritatis in iudicio est, ut quamvis sit de re levissima, in iudicio tamen interiori, vel exteriori sit gravis, eo quòd est contra veritatem iudicij, atque adèd iudicium super eo mendacio fundatum, falsum esse oportet. Confirmatur, quia sicut vis juramenti exigit veritatem juramentorum, atque adèd de re levi, perjurium efficitur mortale, ita vis iudicij exigit veritatem iudicandorum, ac propterea mendacium in iudicio de re levissima efficitur mortale. Imperfectio igitur materiae locum habet solum respectu actus mentiendi secundum se, & non ut substat iudicio, sicut non habet locum in juramento, unde concludit omne mendacium in iudicio, etiam de re levissima, esse peccatum mortale.

2. Sed contrariam sententiam sustinendam esse puto, si mendacium juramento non confirmetur, & ita tenet Reginaldus in praxi tom. 2. lib. 24. cap. 2. sect. 4. num. 44. ubi sic ait: Tenendum est testem, etiam si testimonium, quòd fert mendaciter, sit de re levissima, mortaliter delinquere, si (ut fieri solet, juxta cap. hortamur. 3. quæst. 9. & cap. si testes. §. item jurandi. 4. quæst. 2. & 3. ac cap. quoties. & cap. nuper. de attest.) juramento illud confirmarit. Id quòd expressit Sorus in eod. art. 4. concl. 3. & constat ex eo quòd non obstant materiae levitate, gravis injuria inferitur Deo per perjurium, utpotè quo ipse adhibetur in testem falsitatis, quòd si eidem falso testimonio juramentum dedit, ipsum potest ex tenuitate

materiae mortali excusari eadem ratione, qua mendacium rei. Ita Reginaldus. Dicendum est igitur mendacium non esse mortale, sive sit in materia præcipua, de qua iudicatur, sive in circumstantiis illi accidentibus, si materia sit levis, ut in confessione, v. g. peccatum veniale si fiat sine juramento, secus autem si in confessione, ut advertit Alphonsus de Leone de offic. Confess. part. 1. recollect. 7. n. 41. sit in causa, ut vitiet absolutionem, ut non conficiatur Sacramentum. Dicendum est igitur contra Caietanum, quòd non satis apparet ratio aliqua ob quam cogamur dicere in materia iudicij non posse esse levitatem materiae, sicut in multis aliis, & ideo sine sufficienti fundamento dicitur mendacium commissum in iudicio, sive circa præcipuum materiam, sive circumstantiam aliquam, semper esse mortale; & alias rationes præter adductas videbis penes Tutrianum de Just. tom. 2. disp. 50. dub. 1. num. 2.

RESOL. CXVII.

An si peregrinus proficiscatur in aliquod oppidum,
non negotij causa, sed ut confiteatur Parocho illius,
sit talis confessio valida?
Ex quo inferitur, quòd si aliquis in fraudem legis Con-
cilij Trid. ut contrahat matrimonium sine testibus,
& Parocho, proficiscatur in partes ubi Concilium
non est usu receptum, an possit validè contrahere
clandestinè? Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 28.

§. 1. **N**egativam sententiam docet Gabriel Valquez in 3. part. 1. 4. q. 93. art. 2. dub. 4. n. 6. ubi sic ait: Omnes iter agentes pertinent de jure ad eam diocesim, & parochiam, ubi inveniuntur tempore præcepti. Unde etiam extra tempus præcepti, ei Parocho confiteri possunt, in cujus Parochia sunt, & hoc non ex commissione, sed tanquam proprio. Secus esset, si non negotij gratia, profectus aliquis esset in aliud oppidum, ut Parocho illius confiteretur, tunc enim existimo ex commissione proprij fieri debere. Ita Valquez.

2. Sed adversus illum insurgit novissimè aliud Hispania ornamentum, Basiliius Pontius de matrim. lib. 5. cap. 9. num. 6. ita asserens, Ex his colligo, cum in cap. omnis utriusque sexus, de pœnit. & remissione, statutum sit, ut quis semel in anno confiteatur proprio Sacerdoti, & vel ex consuetudine, vel ex declaratione Eugenij IV. peregrinus possit confiteri illi Parocho, in cujus Parochia habitat, non quidem ex commissione proprij, sed tanquam proprio Sacerdoti, sic, inquam, idem dicendum esse, etiam si quis eo animo solum confitendi illi Parocho eo accedat, & à sui domicilij Parochia recedat, illi enim licet alteri confiteri, dum extra suam Parochiam est. Scio dissentire Valquez, sed sine efficaci fundamento. Ita Pontius. Et ratio hujus opinionis est, quia in tali casu non adest fraus illicita, nec dolus malus, sed quis nitur jure suo.

3. Ex his inferitur, quòd si aliqui in fraudem legis Concilij Tridentini, ut contrahant sine testibus, & Parocho, proficiscantur in partes ubi Concilium non est usu receptum, possunt validè contrahere clandestinè, servata quoad fieri possit antiqua lege Ecclesiastica, quia ita faciens non utitur mala fraude, nec dolo illicito, sed jure suo. Ergo, &c. Et ita ex Sanchez docet Pontius loco citato, contra Ledesmam, & Rodriguez, quibus ego addo Henricum lib. 11. cap. 3. numer. 8. in fine, & Cenedum quæst. 30. num. 64. Sed tu sententiam Pontij probabiliter tenere potes, licet ego * alibi contrarium etiam probabiliter docuerim.

RESOL.